

Marta Harnecker

Fidel, idag och för alltid

Marta Harnecker har skrivit mängder med böcker och artiklar om marxistisk teori, Kuba, Venezuela m m. Hon har även varit bosatt på Kuba under långa perioder – se [Om Marta Harnecker](#) av Alex Fuentes. Minnesrunan över Fidel Castro har här översatts från engelska versionen i *Links, International Journal for Socialist Renewal*, som i sin tur utgått från det spanskspråkiga originalet: [Fidel, hoy y siempre](#).

Käre Fidel...

Jag vill inte tala om dig utan i stället till dig, för du är fortfarande här bland oss och kommer att vara det för alltid.

Jag ber om ursäkt för att jag talar så informellt till dig, men jag känner mig så nära dig att jag måste göra det.

Du vet ju att *Kuba är mitt andra hemland*, ett land som tog emot mig och tusentals andra av mina landsmän med öppna armar, när vi blev förföljda i Chile efter att ha försökt att skapa ett humanistiskt och solidariskt samhälle inspirerat av det du försökte undervisa om. Och du känner också till att jag kunde bilda en lycklig familj i ditt land med en av dina mest hängivna kamrater.

Fidel, du har varit en källa till uppmuntran och inspiration för folken i Latinamerika och hela världen.

Politik som konsten att göra det omöjliga möjligt

Du har alltid förstått att politik inte var det möjligas konst – en konservativ syn på politik – utan i stället *konsten att göra det omöjliga möjligt*, inte genom handlingar helt baserade på vilja utan genom att förstå att politik handlar om att bygga ett socialt, politiskt och militärt samband mellan olika krafter, som gör det möjligt för oss att omvandla rådande villkor för kampen och möjliggöra i framtiden vad som just nu ser omöjligt ut.

Men för dig var *den väpnade kampen ett medel och inte målet*. Som Martí ansåg du att de som förespråkade krig i ett land om det gick att undvika var brottslingar, men detta gällde också dem som vägrade gå ut i ett krig som måste föras.

Din stora historiska förtjänst är att du gjorde det möjligt att klart peka ut den avgörande länk som kunde bryta kedjan och därmed ge seger åt revolutionen. I ditt fall handlade det om

kampen mot diktatorn Batista och hans regim. Du insåg klart *behovet av att ena bredast möjliga delar av de samhällliga krafterna och störta detta tyranni*. Det räckte inte bara med att arbeta med revolutionära sektorer, det var nödvändigt att dra in även reformistiska sektorer och till och med reaktionära sektorer med minimala motsättningar med diktatorn.

Vad du beundrade hos Martí var inte så mycket vad han uträttade på slagfältet som hans enorma insats för att ena kubanerna i kampen. Du var övertygad om att utan det hade Kuba fortfarande varit en koloni eller en satellit åt USA.

För att uppnå denna breda enighet *tvingades du till eftergifter i programmatiska frågor*.

I Moncadaprogrammet (16 oktober 1953) lade du bara fram ”borgerligt demokratiska” åtgärder och trots att du kom med förslag som hotade USA:s intressen gjorde du aldrig någon formell anti-imperialistisk deklaration. Senare, i Sierrapakten (12 juli 1957), en överenskommelse mellan representanter för bourgeoisin och rebellerna i Sierra Maestra, nämndes varken att arbetarna skulle äga fabrikerna eller att bönderna skulle ta över sockerodlingarna. Det sades inget om att det orättmätigt tillskansade skulle konfiskeras eller om nationalisering av el- och telefontrusterna, som tillsammans med en konsekvent tillämpning av jordreformen omvandlades till anti-imperialistiska åtgärder och blev en del av Moncadaprogrammet. Slutligen, i Caracaspakten (20 juli 1958), var minimiprogrammet reducerat till de allra viktigaste beståndsdelarna: bestraffning av de skyldiga, försvar av arbetarnas rättigheter, ordning, fred, frihet, efterlevnad av internationella förpliktelser och strävan efter ekonomiska, sociala och institutionella framsteg för Kubas folk.

Men du gav aldrig efter i de avgörande frågorna, de som du ansåg kunde hejda den revolutionära processens utveckling: du avvisade alltid utländsk inblandning i den nationella kampen eller någon inhemsk militärkupp; och du vägrade alltid att skapa en front som uteslöt krafter som representerade en viss del av folket.

Enhet mellan de revolutionära krafterna

Ingen kämpade som du för enighet mellan de revolutionära krafterna och folket. Du lärde oss att revolution är krig och för att kunna ta sig an det på bästa sätt behövdes en enad ledning i stånd att ge vägledning åt de stridande, klart peka ut vem som var den strategiska fienden och den omedelbara fienden, vilka kampformer som skulle användas, den rådande situationen och förutsättningarna, och den politik som skulle tillämpas för att vinna över fler till stöd för kampen mot den omedelbara fienden.

Men du betonade också att det idealiska var en sak och verkligheten en annan och att vi måste utgå från vad vi hade till vårt förfogande.

Du lärde oss att vi först måste försöka ena de revolutionära krafterna och bara när detta skett kom du med förslag om bredare enhet. Ändå var du inte fastlåst i detta avseende: om detta mål inte kunde uppnås omedelbart hindrade det dig inte från att lägga fram förslag om bredare enhet.

Du tryckte på att *vi måste börja med att ställa oss minimimål, inte maximala*.

Du fastslog att om vi för tidigt försökte skapa enighet mellan de revolutionära krafterna, när förutsättningar för detta inte förelåg, skulle det bara leda till formell enighet, som kunde brista inför minsta motstånd.

Eftersom du begrep den ideologisk-politiska verkligheten på Kuba valde du att undvika teoretiska diskussioner i övertygelsen om att *tillämpning av en korrekt strategi skulle vara mer övertygande än enbart ord*.

Något annat viktigt var att du förmådde att *på ett korrekt sätt bedöma alla revolutionära krafters bidrag* utan att upprätta någon kvotering av makten baserad på i vilken grad man

medverkat till revolutionens seger eller hur många aktivister en viss organisation hade. Du kämpade alltid mot ”mervärdeskomplex”.

Du tryckte på att revolutionen gick före allt som de olika organisationerna utträttat tidigare, att vad som betydde något var att alla krafter samarbetade för framtiden och det var orsaken till att du aldrig försökte tillskriva dig själv alla framgångar. Trots att en helt överväldigande del av befolkningen såg 26 juli-rörelsen som arkitekten bakom segern lade du din organisations fana åt sidan för att i stället hissa revolutionens fana.

Hur annorlunda skulle inte Latinamerika vara idag om vi följt dina råd!

Mot fatalismen hos internationella bedömare vid den tiden *visade du att det var möjligt att börja bygga socialismen trots närheten till kusterna hos den största imperialistmakten i världen*, och att det var möjligt att sätta sig upp mot aggression utifrån trots de negativa effekter detta hade på folks vardagsliv, för viktigast av allt var värdigheten hos ett folk, som erövrat rätten att skapa sin egen historia.

Ett passande språkbruk

Käre Fidel, du lärde oss också *hur man talar till folket*. Det var inte bara nödvändigt att tala fullständigt ärligt, utan också använda sig av ord som vanligt folk kunde förstå.

Det är orsaken till att du ansåg att det, mitt under de McCarthyistiska och antikommunistiska stämningar som rådde, vore vettlöst att göra marxist-leninistiska deklarationer. Det var inte deklarationer som behövdes; vad som behövdes var handling och att man i praktiken visade på det korrekta i revolutionära ställningstaganden.

Det var också orsaken till att du ansåg att den *enande faktorn* i 26 juli-rörelsen *inte kunde vara marxist-leninistisk ideologi*, som bara omfattades av de mest medvetna kadren inom rörelsen; i stället måste det vara kampen mot Batista på en ny, väpnad väg, och att denna kamp skulle leda till en radikal social förändring av den politiska och sociala sfären och erövring av verklig nationell suveränitet.

Stympade revolutionära drömmar

Slutligen lärde du och den kubanska revolutionen oss att *många revolutionära drömmar inte går att förverkliga, inte på grund av att de inte är nobla eller goda idéer, inte på grund av brist på engagemang i leden, utan på grund av att fienden – på vakt mot försöken att förverkliga sådana mål – tvingar oss att slå in på en annan väg*. Ett bra exempel är den kubanska revolutionens försök inledningsvis – så fort kriget mot Batista var över – att omvandla armékasernerna till skolor. Du svek inte detta vackra ideal. Det var USA:s ständiga aggressioner, som tvingade ditt land att skjuta denna dröm på framtiden, och tvingade dig att skapa den starkaste militärmakten i Latinamerika i förhållande till invånarantalet. Ledningen för revolutionen förstod att bästa sättet att slippa krig var att förbereda sig på det.

Jag fick med egna ögon se – när jag första gången kom till Kuba i mitten av 1960 – att en arméförläggning i Sierra Maestra omvandlats till skola. Det var inte det enda ideal, som blivit konkret verklighet vid den tiden, för redan under dessas första dagar bestod ett annat viktigt kännetecken på ditt revolutionära ledarskap i solidariteten med folken i hela världen. När barnen på skolan, som var i 10-12 årsåldern, upptäckte att jag kom från Chile och att en jordbävning nyligen inträffat i mitt hemland berättade de för mig att de väntade på en grupp chilenska barn för att välkomna dem till Kuba medan deras egna hem, som skadats av skalvet, reparerades. Jag kommer aldrig att glömma den händelsen: det var så överraskande att se hur välinformerade dessa barn var om vad som hände i våra länder och hur en känsla av solidaritet gentemot andra lidande människor väckts inom dem.

Jag blev också – flera år senare – vittne till hur arbetarna från den mikrobrigad, som byggt hus i Havanna överlämnade en lägenhet till en chilensk familj förföljd av Pinochets diktatur.

Detta är bara några små anekdoter om internationell solidaritet; men det finns också insatser av episk karaktär som i Sydafrika och Angola, där tusentals kubaner kämpade sida vid sida med sina afrikanska bröder och systrar för att få ett slut på det förtryck deras folk utsattes för.

Avslutningsvis ska jag ärligt säga att jag inte alltid var enig med allt du gjorde eller de idéer du förfäktade, men det finns så mycket mer som jag är överens om, att jag inte anser det vara nödvändigt att ta upp detta nu.

Fidel, jag hoppas att du håller med mig när jag säger att bästa sättet att hylla dig är att vi går in för att göra din kamp till vår, att gå i samma riktning som du gjorde. Om vi gör detta kommer det inte bara att finnas en Fidel, utan tusentals, miljoner och, förr eller senare, kommer breda stigar att öppnas där fria män och kvinnor vandrar, och bygger den humanistiska och solidariska värld du drömde om.

Översättning: Björn Erik Rosin

Lästips

Mer om Fidel Castro:

[Vänsterpress om Fidel Castro](#)

[Internationell vänsterpress om Fidel Castro](#)

Tal/texter av Fidel:

[Historien skall frikänna mig!](#) (1953)

[Socialistisk och demokratisk revolution i Kuba](#) (våren 1961)

[Från Martí till Marx.](#) (december 1961)

[Hundra Års Kamp. La Demajagua](#) (1968)

[Ches idéer är definitivt relevanta idag.](#) (1987)